FARG’ONA VILOYATI FURQAT TUMANI HOKIMINING QARORI

2022 - yil 28 - fevral 60-11-164-Q/22 Furqat tuman hokimligi

Дафн этиш жойларини сақлаш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг “Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида”ги қонунининг 15-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида” 2011 йил 4 апрелдаги 101-сонли қарори ижросини таъминлаш мақсадида, “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги қонуннинг 6, 25-моддаларига асосан,

ҚАРОР ҚИЛАМАН:

1. Фурқат туманида дафн этиш жойларини сақлаш қоидалари (кейинги ўринларда – қоидалар) иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Фурқат тумани Қурилиш бўлими (Р.Хасанов) Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги бўлими (Т.Худойердиев), Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича туман инспекцияси (И.Жўрабойзода), Ободонлаштириш бошқармаси (Р.Юсупов):

-қоидаларнинг тегишли қабристонларда бир хилда ижро этилиши;

-қоидаларда белгиланган нормалар маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари (оқсоқоллар) билан биргаликда доимий тарғиб қилиб борилишини таъминлансин.

3. Ушбу қарор “Навбахор” рўзномасининг навбатдаги сонида расман эълон қилинсин ҳамда туман хокимлиги Ахборот хизмати (У.Бозоров) ҳокимлик веб-сайтига 3 кунлик муддатда жойлаштирилиши таъминлансин.

4. Мазкур қарор оммавий ахборот воситалари орқали расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

5.Ушбу қарорнинг бажарилиши назорат қилиш туман ҳокимининг ўринбосари Р.Хамдамов зиммасига юклатилсин.

Tuman hokimi **Ж.Жуманов**

Фурқат туман ҳокимининг
2022 йил 28 февралдаги
60-11-164-Q/22-сон қарорига
1-илова

Фурқат туманидаги дафи этиш жойларини сақлаш қоидалари

I. Умумий қоидалар

1. Фурқат туманидаги дафн этиш жойларини сақлаш қоидалари (кейинги ўринларда – қоидалар) тегишли дафн этиш жойларини (кейинги ўринларда – қабристон) ва қабр усти ёдгорликлари иншоотларини сақлаш, улардан фойдаланиш тартибини белгилайди.

2. Қабристонларни ободонлаштириш, сақлаш ва улардан фойдаланиш, дафн этиш хизматлари кўрсатиш бўйича бевосита фаолият Ободонлаштириш бошқармаси томонидан Фурқат туманининг маҳаллий аҳолиси, шунингдек бошқа миллатлар ва халқларнинг мавжуд анъаналари, урф-одатлари ва удумларига мувофиқ амалга оширилади.

II. Қабристонларни сақлаш

1. Қабрлар, сағаналар, шунингдек дафн этишни амалга оширишга мўлжалланган бошқа бинолар ва иншоотларни барпо этиш учун экологик, санитария, шаҳарсозлик ва бошқа меъёрларга ҳамда мазкур қоидаларга мувофиқ ажратилган ер участкалари қабристонлар ҳисобланади. Қабристонлар қонун ҳужжатларига мувофиқ моддий маданий мерос объектлари жумласига киритилиши мумкин.

2. Ободонлаштириш бошқармасига қабристонларни зарур даражада сақлаш, улардан фойдаланиш, дафн этиш хизматларини кўрсатиш, ободонлаштириш бўйича вазифаларни бажариш мажбурияти юкланади.

3. Ҳар бир қабристон қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланган меъёрлар бўйича тегишли ходимларга эга бўлиши керак.

4. Ободонлаштириш бошқармаси томонидан қабристонларни ободонлаштириш, мукаммал ва жорий таъмирлаш, уларни зарур даражада сақлаш маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Қабристонларни сақлаш ва ободонлаштиришда, Ободонлаштириш бошқармаси билан келишилган холда, юридик ва жисмоний шахсларнинг ихтиёрий хайр-эҳсонларидан ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари кўмагида ҳашар йўли билан ўрнатилган тартибда фойдаланиш мумкин.

5. Қабристоннинг номи акс эттирилган асосий кириш жойида (ички

томонида) қуйидагилар ўрнатилади:

маъмурий ва бошқа бинолар, йўллар, хиёбонлар, тарихий ва мемориал қабрлар, умумий фойдаланиш ҳожатхоналари ва бошқа объектларнинг жойлашиши белгиланган ҳолда қабристоннинг схематик тархи;

қабристоннинг иш жадвали (зиёрат қилиш қоидалари) ва бошқа йўл-йўриқ ҳужжатлари қўйилган кўргазма тахта;

Ободонлаштириш бошқармаси раҳбарияти, қабристон учун масъул бўлган ходимлар ва алоқа боғлаш телефонлари, қабр қазиш ва дафн этиш хизматлари учун тарифлар ҳамда мазкур қоидалар кўрсатилган маълумотлар.

6. Қабристонлар ҳар куни зиёратлар ва дафнлар учун очиқ бўлиши керак.

7. Қабристон ҳудудида қуйидагилар тақиқланади:

жамоат тартиби ва сокинликни бузиш, маст-аласт, гиёҳвандлик ва бошқа хил наркотик моддалар таъсири ҳолатида бўлиш;

қабр усти ёдгорликларига ва яшил ўсимликларга шикаст етказиш;

қуруқ ўт, барг, шох-шаббаларни ёқиш;

мевали кўчатлар ўтказиш;

мол ва бошқа уй жониворларини боқиш;

қишлоқ хўжалиги экинларини ўстириш;

қабристонларга транспорт воситасида кириш (ногирон ва кексаларни, қабристон учун зарур жиҳоз ва буюмларни олиб кириш бундан мустасно).

8. Қабристоннинг масъул ходимлари, дафнларни ва ўрнатилаётган қабр усти ёдгорликларини рақамланган ва ип билан тикилган ҳамда Ободонлаштириш бошқармаси томонидан муҳрланган дафтарларга қайд этишлари, шунингдек электрон базани юритиш учун Ободонлаштириш бошқармасига маълумот тақдим этишлари шарт.

Дафн этишни амалга ошириш ҳуқуқини берадиган барча ҳужжатлар — фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органлари томонидан бериладиган ўлим ҳақидаги маълумотнома, аввалда дафн этилган яқин қариндошларнинг ўлганлик тўғрисидаги тегишли ҳужжатлар нусхаси, дафн этувчи жисмоний ёки юридик шахснинг аризаси, белгиланган тартибда тикилиши ва сақланиши керак.

9. Ободонлаштириш бошқармаси ва қабристоннинг масъул ходимлари қуйидагиларни таъминлаши шарт:

қабристон ҳудудида зарур даражадаги тартибни таъминлаш ва мазкур қоидалар ҳамда бошқа тегишли қонун ҳужжатларининг талабларини қатъиян бажариш;

бош хиёбон, асосий ва иккинчи даражали йўлларда тўсиқсиз юриш ва ўтиш имкониятини (қишда қордан тозалаш, музни парчалаш, қум сепиш, ёзда ўрилган ўтларни ўз вақтида олиб кетиш ва шу кабиларни) таъминлаш;

эскирган (қуриган) дарахтларнинг ағдарилиши ва қабр усти ёдгорликларини шикастлашига йўл қўймаслик учун уларнинг ўз вақтида кесилишини таъминлаш ишлари Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича туман бўлимининг хулосаси ва қабристон жойлашган туман ҳокимининг қарорига асосан амалга ошириш;

умумий фойдаланиш жойларини тоза сақлаш, қабристондан чиққан чиқиндилар учун махсус яшик ва қутилар ўрнатиш ҳамда чиқинди тўплаш жойлари ташкил этиш, чиқиндиларни қабристон ҳудудидан ўз вақтида олиб чиқилишини таъминлаш;

муҳандислик иншоотларининг зарур даражада ишлашини таъминлаш, ташқи тўсиқ, бино ва иншоотлар, йўллар, муҳандислик тармоқлари ва иншоотларининг жорий ва мукаммал таъмирланишини амалга ошириш ҳамда кўкаламзорлаштириш;

барча турдаги яшил ўсимликларни суғориш ва парваришлашни таъминлаш, уларни янгилаш;

жисмоний ва юридик шахсларнинг буюртманомаларига кўра дафн учун ушбу қоидалар билан белгиланган ўлчамда жой (участка) бепул бериш;

марҳумларни қабр қазиш меъёрлари ва қоидаларига риоя этган ҳолда дафн этишни таъминлаш;

қабрнинг рўйхат рақами кўрсатилган бетон устунча ўрнатиш;

анжомларнинг (белкурак, паншаха, пақир, хокандоз, супурги, замбил ва ҳоказоларнинг) етарли миқдорда бўлишини ва уларнинг фуқароларга қабрларга қараш учун бепул тилхат билан берилишини таъминлаш;

қабристонда зарур даражадаги тартибни таъминлаш бўйича, шу жумладан, хотирлаш кунлари, умумхалқ ҳашарида қабрларни суваш ва бошқа тадбирларни ташкил этишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорлик қилиш;

қабр усти ёдгорликларини ўрнатиш тартибига биноан уларнинг ўлчамларини, ҳудудни кўкаламзорлаштириш учун дарахт ва буталарнинг

турларини тўғри танлашга риоя этилишини назорат қилиш;

дафн этилганнинг қариндошларига таъмир талаб қабр усти ёдгорлиги тўғрисида ёзма хабар қилиш ва уни тузатишни талаб қилиш;

гўр қазувчи ишчиларга санитария қоидаларини ҳамда диний ва маҳаллий анъаналарни ҳисобга олиб, меъёрларни қатъиян бажарган ҳолда ишларни бажаришнинг хавфсиз усулларини ўргатишни ташкил қилиш;

қабр усти ёдгорликларининг сақланишини таъминлаш, улар ўғирланган, бузилган, вайрон қилинган тақдирда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини ва ёдгорликларнинг эгаларини хабардор қилиш;

ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этилишини таъминлаш, ёнғинга қарши зарур миқдордаги анжомлар билан бутлаш;

қабристоннинг бутун ҳудудини — қабрлар усти билан ҳар йили камида икки марта (Хотира куни ва диний байрамлар арафасида) ҳар томонлама супуриб-сидиришни амалга ошириш.

10. Қабристон хизматларидан фойдаланувчи жисмоний ва юридик шахслар қуйидаги ҳуқуқларга эга:

тегишли диний конфессия қабристонида вафот этган яқинлари ва қариндошларини дафн этиш учун ушбу қоидалар билан белгиланган ўлчамда бепул жой (участка) олиш;

санитария қоидалари ҳамда бошқа қоидалар ва меъёрларга зид бўлмаган диний маросимлар ва маҳаллий анъаналарга риоя этган ҳолда дафн этиш удумини бажариш;

буюртирилган хизматларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини қабристон маъмуриятидан талаб қилиш;

қабрга ва қабр усти ёдгорликларига қараш учун қабристон анжомларидан бепул фойдаланиш;

Ободонлаштириш бошқармаси билан келишган ҳолда яқинлари ва қариндошларининг қабрларига ушбу қоидалар билан белгиланган ўлчамда қабр усти ёдгорликларини ўрнатиш.

III. Қабрларни сақлаш ва қабр усти ёдгорликларини ўрнатиш

1. Қабристонлар бузиб ташланмайди ва доимий сув босиш, кўчкилар ҳамда бошқа табиий офатлар хавф солган тақдирда, белгиланган тартибда фақат давлат

ҳокимияти органларининг қарорига биноан кўчирилиши мумкин. Бундай ҳолларда қабристонларни ёпиш амалга оширилади.

2. Агар муайян аҳоли пунктида тегишли диний конфессиянинг ишлаб турган бошқа қабристони бўлмаса, қабристонни ёпиш, белгиланган тартибда янги қабристон учун янги ер участкаси ажратилганидан кейин, туман ҳокимининг қарори билан амалга оширилади.

3. Қабристон ёпилгандан кейин ер қоплами, қабрлар зонасидаги барча қабр усти ёдгорликлари, ободонлаштириш элементлари, йўллар, тўсиқлар, бинолар ва иншоотлар, қабристон ёпилгунга қадар қабристондан фойдаланиш бўйича хизмат кўрсатувчи ходимларни (зарурат бўлганда) сақлаган ҳолда, тўлиқ дахлсиз қолади.

4. Ёпилган қабристонларга дафн этиш, шу жумладан эски қабрга дафн этиш таъқиқланади.

5. Қайта дафн этиш санитария қоидалари ва меъёрларига қатъиян риоя этган ҳолда амалга оширилиши керак.

6. Илгари қабристонлар жойлашган ҳудудлардан, улар кўчирилган пайтдан бошлаб йигирма йил ўтгандан кейин фойдаланишга рухсат берилади. Ушбу ҳолда мазкур ҳудудлардан фақат манзарали яшил ўсимликлар ўтқазиш учун фойдаланиш мумкин. Ушбу ҳудудларда бино ва иншоотлар қуриш таъқиқланади.

7. Қабристонни ёпиш тўғрисидаги қарор мажбурий тартибда аҳоли пункти аҳолисининг эътиборига, шу жумладан оммавий ахборот воситалари ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари орқали дарҳол етказилиши керак.

8. Дафн этишни амалга оширган жисмоний ва юридик шахслар қабрлар ҳамда қабр усти ёдгорликларини зарур ҳолатда сақлаши шарт (чўккан қабр ва ёдгорлик хамда лавҳаларни тиклаш, қабрларни суваш, яроқсиз ёдгорликларини олиб ташлаш ва х.к.).

9. Ободонлаштириш бошқармаси ва қабристоннинг масъул ходимлари билан келишган ҳолда дафн этилган жой (участка) доирасида, узунлиги 1,5 метр, эни 1 метр ва баландлиги 0,5 метр (қабр устидаги тупроқ тепалиги баландлиги даражасида), ёзувлар учун вертикал плитанинг баландлиги 1 метргача бўлган ўлчамда қабр усти ёдгорликларини ўрнатишга (кўришга) йўл қўйилади.

10. Қабр атрофига металл ва бошқа ашёлардан ясалган тўсиқларни ўрнатиш, қўшни қабрларнинг ҳудудларини ва бўш жой (участка)ларни эгаллаб оладиган қабр усти ёдгорликларини барпо этиш таъқиқланади.

11. Бюстлар, ҳайкалтарошлик ёдгорликлари ёки алоҳида архитектура шаклига эга бўлган иншоотларни ўрнатишга фақат лойиҳа-смета ҳужжатлари асосида рухсат

берилади.

12. Қабр усти ёдгорликларининг жойлаштирилиши, шунингдек дарахт ва буталар ўтқазиш ишларини амалга оширишдан аввал маъмурияти билан келишилади.

13. Қабр усти ёдгорликларининг ўрнатилиши қабристоннинг масъул ходимлари томонидан қабр усти ёдгорликларини рўйхатдан ўтказиш дафтарида рўйхатдан ўтказилиб, унда қабр жойлашган чизма (харита), қатори ва рақами, дафн этилган кишининг фамилияси, исми-шарифи, ёдгорлик ўрнатилган сана, ёдгорликнинг қисқача тавсифи (ёдгорликнинг ҳажми, ранги ва кўриниши ҳақидаги маълумотлар), уни ўрнатган шахсларнинг манзили, фамилия, исми шарифлари кўрсатилади.

14. Барча қабр усти ёдгорликлари уларни ўрнатган жисмоний ва юридик шахсларнинг мулки ҳисобланади.

15. Ободонлаштириш бошқармаси ташаббуси билан қабр усти ёдгорликларини бузиб ташлашга йўл қўйилмайди, эскириб кетган қабр усти ёдгорликларини эгалари тузатишдан бош тортган, улар белгиланган тартибда эгасиз деб топилган ҳоллар бундан мустасно.

Қабр усти ёдгорликларини бузиб ташлаш, Ободонлаштириш бошқармаси кўрсатмасига асосан қабр усти ёдгорликларининг элементлари албатта тавсифланган, қабристон жойлашган ҳудуддаги ўзини ўзи бошқариш органи билан келишилган бузиб ташлаш далолатномаси асосида, қабристон ходимлари томонидан амалга оширилади.

IV. Дафн этиш тартиби

1. Дафн этиш – марҳумнинг жасадини ва сақлаб қолинган тана қисмларини санитарияга оид ҳамда бошқа меъёрлар ва қоидаларга зид бўлмаган урф-одатлар ва анъаналарга мувофиқ ерга кўмиш йўли билан амалга оширилади. Дафн этиш муайян диний конфессия қабристони ҳудудида бажарилади.

2. Марҳумни дафн этиш эр (хотин), ота-она, фарзандлар ва бошқа қариндошлар ёки марҳумнинг қонуний вакили, бундай шахслар бўлмаса – зиммасига дафнни амалга ошириш мажбуриятини олган бошқа шахснинг аризасига асосан амалга оширилади.

3. Дафн этишга рухсатни қабристоннинг масъул ходими фақат фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органлари томонидан берилган ўлим тўғрисидаги маълумотнома тақдим этилганидан кейингина беради.

4. Дафн этиш учун жой (участка) марҳум ишлаб турган, яшаб турган ёки

рўйхатда турган ҳудуддаги қабристонлардан бепул ва қатъиян санитарияга доир ва бошқа қоидалар ҳамда меъёрларга мувофиқ ажратилади.

Истисно тариқасида, марҳумнинг хоҳиш иродасини бажариш мақсадида қариндошларнинг розилиги билан уни қабристон муддати (тупроқ хусусиятига қараб 10 – 20 йил) тугаган яқин қариндошлари қабрига дафн этиш мумкин, бунда қариндошлигини тасдиқловчи ҳужжатлар (туғилганлик, никоҳ ва ўлим тўғрисидаги гувоҳномалар) тақдим этилади.

Оилавий ва маҳаллалар учун алоҳида жой (участка)лар (хилхона) ажратилишига йўл қўйилмайди.

5. Қабристоннинг масъул ходимлари ҳар бир дафн этишда рўйхатдан ўтказиш дафтарига қуйидаги маълумотларни қайд этадилар:

дафн этиш йили, ойи, куни;

қабр жойлашган чизма (харита), қатори ва рақами;

фамилия, исм-шариф, яшаган манзили;

туғилган йил, ой ва кун;

ўлим сабаби ва унинг йил, ой ва куни;

ўлим тўғрисидаги ҳужжатнинг санаси ва ким томонидан берилганлиги;

марҳумнинг қариндошлари ёки қонуний вакилининг, агар бундай шахслар бўлмаса — зиммасига дафн этиш мажбуриятини олган бошқа шахснинг фамилияси, исми-шарифи, манзили.

6 Дафн этилган шахсларни сақланиб қолган тана қисмларини олиш ва уларни янги жойга олиб ўтиш мумкинлиги ҳақидаги Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги бўлимининг хулосасига асосан, қумлоқ ва кам тупроқли жой (участка)ларда дафн этилгандан кейин камида бир йил ўтгач, чириш ва минералга айланиш жараёнлари секин бўладиган нам тупроқларда эса – камида уч йил ўтгач йўл қўйилади. Бу иш Ободонлаштириш бошқармаси вакиллари ва манфаатдор шахслар иштирокида амалга оширилади. Дафн этилган шахсларни кўчириб, қайта дафн этиш йилнинг совуқ вақтида, кундузи, амалга ошириши тавсия қилинади.

Сақланиб қолган тана қисмларини олиш ва қабрни тугатиш тўғрисида қабристоннинг дафнларни рўйхатдан ўтказиш дафтарига тегишли белги қўйилади.

7. Эксгумация – Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Қабристон гўрковлари эксгумация жараёнида қабрни лаҳадгача (тобут қопқоғигача) очиб бериш ва очилган жой (участка)ни қайта кўмиш ишларини амалга оширади.

8. Вафот этган шахснинг эри (хотини), ота-онаси, фарзандлари ва бошқа қариндошлари ёки қонуний вакили ёхуд зиммасига дафн этиш мажбуриятини олган бошқа шахс бўлмаган тақдирда ички ишлар органлари томонидан марҳумнинг шахси аниқланганидан кейин уни дафн этиш, шунингдек шахси ички ишлар органлари томонидан аниқланмаган марҳумни дафн этиш қонун ҳужжатларида белгиланган муддатларда Ободонлаштириш бошқармаси томонидан суд-тиббий экспертиза давлат муассасалари билан тузилган шартнома асосида, маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобига амалга оширилади.

V. Қабрстон ер участкаси ажратиш ва қабрстонларнинг тузилиши

1. Қабристонлар ташкил этиш учун ер участкасини танлаш шаҳарсозлик ҳужжатлари, гидрогеологик тавсифлар, жой рельефининг хусусиятлари, тупроқ таркиби, атроф табиий муҳитга энг кўп йўл қўйиладиган экологик юкламаларни ҳисобга олган ҳолда аҳоли пунктлари ва ҳудудларни қуриш қоидаларига, шунингдек санитария меъёрлари ва қоидаларига мувофиқ амалга оширилади ҳамда дафн жойининг белгиланмаган узоқ муддат мавжуд бўлишини таъминлаши керак.

Қабристонлар ташкил этиш учун ер участкаси ўлчами муайян аҳоли пункти аҳолисининг сонини ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

Қабристон участкаларининг жойлашган жойи ва унинг ўлчамлари аҳоли пунктини муфассал режалаштириш ва қуриш лойиҳаларида назарда тутилади.

Янги қабристонларни ташкил этаётганда уларни жойлаштириш аҳоли пункти ҳудудининг янада кенгайишига тўсиқ бўлмаслиги кераклигини ҳисобга олиш лозим. Қабристонларнинг ҳудудлари аҳоли пунктининг яшил ўсимликлари умумий тизимига киритилиши керак.

Янги қабристонларни аҳоли яшайдиган ҳудудлардан ташқарида, асосан аҳоли пунктидан четда, турар жойлар, жамоат бинолари ва дам олиш зонасидан анча нарида жойлаштириш керак.

Аҳоли пункти учун қабристонга ер участкалари унинг ҳудудидан ташқарида, яъни қўшни туман ҳудудида берилган ҳолларда лойиҳалаш, қуриш, сақлаш ва фойдаланиш бўйича барча харажатлар қабристон жойлашган жой бўйича туманнинг маҳаллий бюджети ҳисобига, шунингдек қонун ҳужжатларида таъқиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади.

Янги барпо этилаётган, майдони 20 гектардан 40 гектаргача бўлган комплекс, кўп конфессияли, аралаш ва анъанавий дафн этиладиган қабристонлар учун санитария-ҳимоялаш зонаси (кейинги ўринларда СҲЗ деб аталади) 500 метр, майдони 20 гектардан кам бўлган қабристонлар учун — 300 метр бўлиши керак. Қишлоқ (1000 та хонадондан кам аҳоли пунктлари) қабристонларининг СҲЗ, колумбарий (куйдиргандан кейин хокни девордаги токчаларга дафн этиш) 50 метрдан кам бўлмаслиги керак.

Ёпиқ қабристонларнинг ва куйдиришдан кейин дафн этиладиган қабристонларнинг СҲЗ 100 метрни ташкил этиши керак. Ёпиқ қабристонлар учун қабристон билан аҳоли пункти ўртасидаги СҲЗ, баъзи ҳолларда, санитария-эпидемиология хизмати органлари билан келишган ҳолда 50 метргача камайтирилиши мумкин. Турар жой ва жамоат бинолари ҳамда дам олиш зоналари деворидан қабристонгача масофа 100 метрдан кам бўлмаслиги керак.

Хўжалик-ичимлик суви билан таъминлаш марказлаштирилмаган, сув билан таъминлаш манбаи қудуқлар, каптажлар ва бошқа қурилмалардан иборат бўлган аҳоли пунктларида, қабристонлар ушбу манбаларни таъминлайдиган ер ости сувлари оқимидан юқорида жойлашса, СҲЗ ўлчами, санитария-гигиена жиҳатидан асослашга кўра, 500 метргача кўпайтирилиши мумкин.

Ишлаб турган ва лойиҳалаштирилаётган қабристонларнинг СҲЗ ҳудудида бирор-бир турар жой ва жамоат биноларини қуриш таъқиқланади.

2. Қабристонлар ташкил этиш учун ер участкаси ажратиш маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан, ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ, белгиланган тартибда амалга оширилади.

3. Қабристон учун участка ажратишга текис, баланд, ботқоқланмайдиган ҳудудни танлаш керак.

Қабристон учун ажратиладиган участка қуйидаги талабларга мувофиқ бўлиши керак:

аҳоли пунктидан ва хўжалик-маиший эҳтиёжлар учун фойдаланиладиган очиқ сув ҳавзаларидан қарама-қарши томонга 0,5 — 5% доирасида нишаб бўлиши лозим. Табиий нишаблик бўлмаган ҳолларда сув ажратилишини таъминлайдиган ва тупроқнинг ҳаддан ташқари намланишини олдини оладиган вертикал текислик мавжуд бўлиши шарт. Зарурат бўлганда новлар, йўл четида ариқлар, қувурлар барпо этиш ва бошқа муҳандислик тадбирлари назарда тутилиши керак;

ўпирилиш ва кўчкилар хавф солмаслиги керак. Зарурат бўлса таянч деворлар қурилиши, жарларни мустаҳкамлаш, қияликларни текислаш ва

кўкаламзорлаштириш назарда тутилиши лозим;

сел-жалалар қуйган ва қорлар эриган даврда тошқинлар ёки ер усти сувлари босмаслиги керак;

участкада ер ости сувларининг энг юқори сатҳи тупроқ сатҳидан камида икки метр пастда бўлиши керак. Ушбу талабларга мувофиқ участкалар бўлмаса, қабристон учун ажратиладиган участкадаги сув вертикал ёки горизонтал дренаж барпо этиш йўли билан зовурга оқизилиши зарур;

етарли ҳаво ўтишини ва тезда қуришни таъминлайдиган қуруқ ғовак (қумли, қумлоқ, қумоқ ва ҳоказо) тупроқли бўлиши керак. Тошлоқ тупроқли участкаларни танламаслик зарур;

қулай, ободонлаштирилган ва кўкаламзорлаштирилган кириш йўллари мавжуд бўлиши керак.

4. Қуйидаги ҳудудларда қабристон учун ер участкаси ажратиш таъқиқланади:

сув таъминоти, минерал сув манбаларининг санитария муҳофаза бўйича биринчи ва иккинчи минтақалари, курортлар, қўриқланадиган табиий ҳудудларнинг биринчи ва иккинчи зоналари, дам олиш зоналари ва бошқаларда;

кўллар, дарёлар ва хўжалик-маиший эҳтиёжлари, чўмилиш ва бошқа маданий-соғломлаштириш мақсадлари учун фойдаланиладиган бошқа очиқ сув ҳавзалари соҳилларида, кўллар, дарёлар ва бошқа сув объектларининг сувни муҳофаза қилиш зоналари ва соҳил полосаларида, чучук ер ости сувлари ҳосил бўладиган зоналарда. Қабристон учун дарё яқинида участка танланганда уни дарёнинг оқими бўйлаб аҳоли пунктидан қуйида жойлаштириш керак;

маданий мерос объектлари (археологик обидалар) ва уларнинг муҳофаза зоналари ҳудудида.

5. Қабристоннинг тузилиши белгиланган тартибда тасдиқланган лойиҳа бўйича амалга оширилиши керак, унда қуйидагилар назарда тутилиши зарур:

аҳоли пунктининг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш тамойили бўйича ҳудудий бўлинишини — маҳаллаларни ҳисобга олган ҳолда дафн этиш зонаси ва улардан фойдаланиш навбатлилиги учун секторлар, участкалар ажратиш;

асосий ва иккинчи даражали кириш йўлларини жойлаштириш, йўлаклар ва пиёдалар йўлкаларининг йўналиши, ўлчамлари ва ободонлаштирилишини назарда тутиш;

қабристонни кўкаламзорлаштириш — етарлича шамоллатиш ва инсоляция

билан таъминлашни ҳисобга олган ҳолда қабристон (секторлар, участкалар) периметри бўйлаб иҳота кўчатлари ҳамда асосий йўллар (хиёбонлар) ва дафн этиш зоналари бўйлаб манзарали кўчатлар экиш;

ҳудудни ер усти сувлари тезда йўқолишини таъминлайдиган ҳолда текислаш;

зарур бино ва иншоотлар қуриш;

қабристонга кириш йўлаги олдида автотранспортлар тўхтаб туриши учун майдончалар барпо этиш.

6. Дафн этишлар фақат ишлаб турган қабристонларда, маҳаллаларга ва оилаларга жой (участка)лар (хилхоналар) ажратилмаган холда, навбат тартибида қатор қилиб амалга оширилади.

7. Ҳар бир марҳум алоҳида қабрга дафн этилади. Қабрлар оралиғидаги масофа узун томонлари бўйича 1 метрдан, қисқа томонлари бўйича эса — 0,5 метрдан кўп бўлмаслиги керак.

8. Ҳар бир алоҳида қабр учун ўлчами ўртача 2х1 м бўлган жой (участка) ажратилади.

Қабрнинг ўлчамлари:

а) мусулмон қабрлар учун:

айвон чуқурлиги 1,20 — 1,30 м., кенглиги 1х1 м., лаҳад оғзи 0,4 — 0,5 м., чуқурлиги 2,2 — 2,3 м.;

б) европа миллатига мансуб қабрлар:

узунлиги -2м., кенглиги -1м., чуқурлиги -тобут қопқоғигача -1,5м.;

в) вафот этган болаларни дафн этишда қабр учун жой (участка)нинг ўлчамлари тегишли равишда камайтирилиши мумкин.

9. Ҳар бир қабр устидан (“сағаналар”дан ташқари) ер сатҳидан 0,5 метр баландликда тупроқ кўтарма (тепача) (кўтарма қабрни ер усти сувларидан ҳимоя қилиш учун ундан четга чиқиши керак) ёки қабр усти плитаси бўлиши керак.
Ер сатҳида “сағана” кўринишида барпо этиладиган мусулмон қабрлари (ер ости сувлари сатҳи юқори бўлганда) ер усти сувлари ва атмосфера ёғинларидан ҳимояланган бўлиши керак, бунинг учун ҳимоя қатлами барпо этилиши керак ва “сағана” ўлчамларининг ер сатҳида бўйига кўра 2,5 метргача, эни бўйича 1,5 метргача ва “сағана” асосидан бошлаб баландлиги 1,5 метргача бўлишига йўл қўйилади, ёзувлар учун қабр устидаги вертикал плита баландлиги 1 метргача

бўлиши лозим.

10. Ҳар бир қабр тепачасига дафндан сўнг мажбурий тартибда бетон устунча ўрнатилиб, унда мазкур қабристоннинг дафнларни рўйхатдан ўтказиш дафтаридаги ёзувга мувофиқ дафннинг рўйхатдан ўтказиш рақами кўрсатилиши керак.

VI. Қабристон ҳудудини ташкил этиш

1. Қабристоннинг бутун ҳудуди ўралган бўлиши керак. Қабристонлар, одатда, сероб маҳаллий материаллардан (йиғма темир-бетон, ғишт, шлакоблок, арраланган ва бўлакланган тошлар, пахса ва бошқалардан) тикланган, баландлиги 2 метрдан паст бўлмаган, мустаҳкам тўсиққа (деворга) эга бўлиши лозим. Қабристоннинг белгиланмаган жойларидан ўтиш йўлларини очиш қатъиян тақиқланади.

2. Қабристоннинг ўлчамига боғлиқ ҳолда унинг ҳудудида қуйидаги бино ва иншоотлар бўлиши мумкин:

маъмурий бино;

хўжалик иморатлари (омборхоналар);

жамоат ҳожатхоналари;

ишчилар учун хона;

ишчилар учун ювиниш хоналари;

маросим удумлари учун бостирма ва майдончалар;

тобут ва анжомлар сақланадиган хоналар;

ўриндиқлар, ахлат қутилари ва бошқалар.

3. Қабристоннинг маъмурий биноси унинг ҳудудида, асосий кириш жойи яқинида бўлиши керак.

4. Дафн этиш учун ва қабрни зиёрат қилишга мўлжалланган нарсалар (гуллар ва бошқалар)ни сотиш, одатда, қабристонга кириладиган асосий эшик ёнида ташкил қилинади.

5. Барча қабристонлар телефон алоқасига эга бўлиши зарур.

6. Қабристон ҳудуди зиёратчилар ва хизмат кўрсатувчи ходимлар томонидан яшил ўсимликларни суғориш, маиший эҳтиёжларини тўлиқ таъминлашга етарли миқдорда сув билан таъминланган бўлиши керак.

Сув таъминоти сув қувури тармоғига уланиш, қабристон ҳудуди яқинида

махсус қудуқлар қазиш, насос қурилмаси ўрнатиш ва яшил ўсимликларни суғориш учун суғориш сув қувури ёки ирригация тизимларини барпо этиш йўли билан, мавжуд имкониятлардан келиб чиқиб ўрнатилган тартибда ҳал қилиниши мумкин.

Айрим ҳолларда хўжалик-ичимлик суви эҳтиёжлари ва суғориш учун сув таъминоти сув ташиш усули билан ҳал этилиши мумкин.

Қабристонлар ҳудудидан хўжалик-ичимлик суви қувури ва сув тармоқлари ҳамда бошқа муҳандислик-коммуникация магистрал тармоқларини ўтказиш қатъиян таъқиқланади.

7. Катта қабристонлар ҳудудида сувни очиқ манбалардан (дарёлар, кўллар, канал ва ариқлардан) ва ёпиқ сув манбаларидан (артезиан қудуқлардан) сув оладиган суғориш сув қувури тармоғини ўрнатиш, зарур ҳолларда суғориш мақсадлари учун металл сув сиғимлари ва очиқ эҳтиёт резервуарлари (ҳавзалар) барпо этиш тавсия қилинади.

8. Қабристон ҳудуди мажбурий тартибда электр энергияси билан таъминланиши керак.

Қабристонларда кириш жойи (эшиги), бош хиёбонлар ва асосий йўллар ёритилган бўлиши лозим.

VII. Якунловчи қоидалар

1. Ушбу Низомнинг бажарилишини назорат қилиш туман ҳокимининг ўринбосари Р.Хамдамов ва бошқа давлат органлари томонидан уларнинг ваколатлари доирасида амалга оширилади.

2. Мазкур Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар белгиланган тартибда жавоб берадилар.